

OPERATSIYADAN OLDINGI DAVR: BEMORNI JARROHLIK AMALIYOTIGA TAYYORLASHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI

Matkulov SHahzod Abdug'ofur o'g'li

Olmalik Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat Salomatligi Texnikumi

Bosh (Oliy) toifali mutaxassis o'qituvchi.

Annotatsiya: Ushbu maqolada operatsiyadan oldingi davrning tibbiy amaliyotdagi ahamiyati, bemorlarni jarrohlik amaliyotiga tayyorlash bosqichlari hamda perioperativ xavfsizlikni ta'minlashning zamonaviy yondashuvlari yoritilgan. Operatsiyadan oldingi tayyorgarlik bemorning umumiy holatini baholash, mavjud kasalliklarni aniqlash, zarur diagnostik tekshiruvlarni o'tkazish, ruhiy qo'llab-quvvatlash va infeksiyon asoratlarning oldini olishni qamrab oladi. Shuningdek, jarrohlik hamshirasining bemor xavfsizligini ta'minlash, tibbiy hujjatlarni yuritish, shifokor ko'rsatmalarini bajarish va operatsion jamoa bilan samarali hamkorlik qilishdagi o'rni tahlil qilinadi. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti hamda xalqaro klinik tavsiyalar asosida operatsiyadan oldingi tayyorgarlikni takomillashtirishning muhim jihatlari bayon etiladi.

Kalit so'zlar: operatsiyadan oldingi davr, jarrohlik amaliyoti, bemor xavfsizligi, hamshiralik parvarishi, operatsiyaga tayyorgarlik, infeksiya profilaktikasi, anesteziya, perioperativ parvarish.

Аннотация: В статье рассматривается значение предоперационного периода в медицинской практике, основные этапы подготовки пациентов к хирургическим вмешательствам и современные подходы к обеспечению периоперационной безопасности. Предоперационная подготовка включает оценку общего состояния пациента, выявление сопутствующих заболеваний, проведение необходимых диагностических исследований, психологическую поддержку и профилактику инфекционных осложнений. Особое внимание уделяется роли медицинской сестры в обеспечении безопасности пациента,

ведении медицинской документации, выполнении назначений врача и взаимодействии с хирургической командой. На основе рекомендаций Всемирной организации здравоохранения и международных клинических руководств рассматриваются направления совершенствования предоперационной подготовки.

Ключевые слова: предоперационный период, хирургическое вмешательство, безопасность пациента, сестринский уход, подготовка к операции, профилактика инфекций, анестезия, периоперационный уход.

Abstract: This article examines the clinical importance of the preoperative period, the main stages of patient preparation for surgery, and modern approaches to perioperative safety. Preoperative preparation includes assessment of the patient's general condition, identification of comorbidities, appropriate diagnostic investigations, psychological support, and prevention of surgical site infections. Particular attention is paid to the role of nurses in maintaining patient safety, documenting clinical information, implementing medical prescriptions, and communicating effectively with the surgical team. Based on World Health Organization recommendations and international clinical guidelines, the article discusses key strategies for improving preoperative care and reducing preventable complications.

Keywords: preoperative period, surgical intervention, patient safety, nursing care, surgical preparation, infection prevention, anesthesia, perioperative care.

KIRISH

Jarrohlik amaliyoti zamonaviy tibbiyotning muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, ko'plab kasalliklarni davolash, bemorlarning hayot sifatini yaxshilash va ayrim holatlarda hayotni saqlab qolishda muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, har qanday jarrohlik aralashuvi bemorning umumiy sog'lig'i, mavjud hamroh kasalliklar, anesteziya bilan bog'liq xavflar va operatsiyadan keyingi asoratlar ehtimoli bilan bog'liq. Operatsiyadan oldingi davr bemorni jarrohlik amaliyotiga tayyorlash, uning klinik holatini baholash, aniqlangan xavf omillarini kamaytirish va

operatsiya xavfsizligini ta'minlashga qaratilgan tibbiy tadbirlar majmuasidir. Ushbu davrda bemorning jismoniy holatini baholash bilan bir qatorda, uning ruhiy tayyorgarligi, jarrohlik amaliyoti to'g'risida yetarli ma'lumotga ega bo'lishi va tibbiyot xodimlariga ishonchi ham muhim hisoblanadi. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) jarrohlik xavfsizligini oshirish maqsadida operatsiya jarayonining muhim bosqichlarida qo'llaniladigan maxsus xavfsizlik nazorat ro'yxatini ishlab chiqqan. Ushbu yondashuv operatsion jamoa a'zolari o'rtasidagi muloqotni yaxshilash, muhim ma'lumotlarni tekshirish va oldini olish mumkin bo'lgan xatolarni kamaytirishga xizmat qiladi. Jahon Sog'liqni Saqlash Tashkiloti tadqiqotning maqsadi: Operatsiyadan oldingi davrning klinik ahamiyatini o'rganish, bemorlarni jarrohlik amaliyotiga tayyorlashning asosiy bosqichlarini yoritish hamda jarrohlik hamshirasining bemor xavfsizligini ta'minlashdagi rolini tahlil qilish.

Tadqiqotning vazifalari: Operatsiyadan oldingi davr tushunchasi va uning asosiy maqsadlarini yoritish. Bemorning operatsiyaga tayyorgarligi jarayonida klinik baholashning ahamiyatini ko'rsatish. Diagnostik tekshiruvlarni bemorning individual holatiga muvofiq tanlash zarurligini tushuntirish. Jarrohlik hamshirasining operatsiyadan oldingi parvarishdagi vazifalarini tahlil qilish. Bemor xavfsizligi va infeksiyon asoratlarni profilaktikasiga oid xalqaro tavsiyalarni ko'rib chiqish.

ASOSIY QISM

Operatsiyadan oldingi davr tushunchasi va uning ahamiyati
Operatsiyadan oldingi davr — bemorda jarrohlik amaliyotini o'tkazish to'g'risida qaror qabul qilinganidan operatsiya boshlanguniga qadar davom etadigan tayyorgarlik bosqichidir. Uning davomiyligi operatsiyaning shoshilinchligi, bemorning umumiy holati va zarur tekshiruvlar hajmiga bog'liq. Mazkur davr shartli ravishda quyidagi bosqichlarni qamrab oladi:

- bemorning dastlabki klinik baholanishi;

- laborator va instrumental tekshiruvlarga ehtiyojni aniqlash;

- hamroh kasalliklarni baholash va zarur holatlarda ularni barqarorlashtirish;
- anesteziologik xavfni baholash;
- bemorga operatsiya va unga tayyorgarlik haqida ma'lumot berish;
- jismoniy va ruhiy tayyorgarlikni amalga oshirish;
- operatsiya oldidan yakuniy xavfsizlik tekshiruvlarini bajarish.

Operatsiyadan oldingi tayyorgarlikning asosiy maqsadi bemorning holatini imkon qadar barqarorlashtirish, jarrohlik va anesteziya bilan bog'liq xavflarni aniqlash hamda xavfsiz davolash sharoitlarini yaratishdan iborat. Tayyorgarlik jarayoni rejalashtirilgan operatsiyalarda batafsil amalga oshirilishi mumkin. Shoshilinch jarrohlik holatlarida esa tekshiruv va tayyorgarlik hayot uchun xavfli vaziyatni bartaraf etishni kechiktirmasligi kerak.

2. Bemorning umumiy holatini klinik baholash

Operatsiyadan oldingi davrning muhim bosqichlaridan biri bemorning umumiy holatini tizimli baholashdir. Bu jarayon jarroh, anesteziolog va hamshiralik jamoasining o'zaro hamkorligi asosida amalga oshiriladi.

2.1. Anamnez yig'ish

Bemorning anamnezini yig'ishda quyidagi ma'lumotlar aniqlanadi:

- shikoyatlar va kasallikning rivojlanish tarixi;
- ilgari o'tkazilgan operatsiyalar;
- yurak-qon tomir va nafas olish tizimi kasalliklari;
- qandli diabet va buyrak faoliyati bilan bog'liq muammolar;
- allergik reaksiyalar, ayniqsa dori vositalariga allergiya;
- muntazam qabul qilinadigan dori vositalari;
- qon ivishiga ta'sir qiluvchi preparatlarni qabul qilish;
- oldingi anesteziya bilan bog'liq noxush holatlar.

Ushbu ma'lumotlar jarrohlik va anesteziya xavfini baholash, qo'shimcha tekshiruvlarga ehtiyojni aniqlash hamda individual tayyorgarlik rejasini tuzishda muhim ahamiyatga ega.

2.2. Fizik tekshiruv

Fizik tekshiruv vaqtida bemorning umumiy ko'rinishi, hushyorligi, nafas olishi, yurak faoliyati va boshqa klinik ko'rsatkichlari baholanadi. Zaruratga qarab arterial qon bosimi, yurak urish tezligi, nafas olish soni, tana harorati va kislorod bilan to'yinganlik ko'rsatkichi o'lchanadi. Bemorning jismoniy holatini baholashda yoshi, funksional imkoniyatlari, ovqatlanish holati va mavjud hamroh kasalliklar hisobga olinadi.

Xalqaro klinik tavsiyalarda jarrohlik xavfini baholashda tasdiqlangan xavfni stratifikatsiya qilish vositalaridan klinik baholashga qo'shimcha sifatida foydalanish tavsiya etiladi. Bunda har bir bemorning individual xususiyatlari inobatga olinishi kerak.

3. Laborator va instrumental tekshiruvlarning ahamiyati

Operatsiyadan oldingi tekshiruvlar bemorning klinik holati, rejalashtirilgan jarrohlik amaliyotining turi va murakkabligi, shuningdek, hamroh kasalliklariga qarab belgilanadi.

Zaruratga ko'ra quyidagi tekshiruvlar o'tkazilishi mumkin:

- Tekshiruv turi
- Asosiy maqsadi
- Umumiy qon tahlili
- Gemoglobin miqdori, leykotsitlar va trombotsitlar holatini baholash
- Biokimyoviy qon tahlili
- Buyrak faoliyati, elektrolitlar va boshqa klinik ko'rsatkichlarni tekshirish
- Qon ivish ko'rsatkichlari
- Klinik ko'rsatmalar mavjud bo'lganda gemostaz holatini baholash
- Elektrokardiografiya (EKG)
- Zarur holatlarda yurak faoliyatini tekshirish
- Qondagi glyukoza
- Diabet yoki glyukoza almashinuvi buzilishlari mavjudligida nazorat qilish
- Siydik tekshiruvi

-Tegishli klinik ko'rsatmalar bo'lganda siydik yo'llari bilan bog'liq muammolarni aniqlash

-Boshqa instrumental tekshiruvlar

Bemor holati va operatsiya turiga qarab belgilanadi. Muhim jihat: barcha bemorlarga barcha tekshiruvlarni bir xil tartibda o'tkazish shart emas. Tekshiruvlar klinik zarurat asosida belgilanadi. Bu keraksiz tekshiruvlarni kamaytirish, bemorga ortiqcha yuk tushishining oldini olish va tibbiy resurslardan oqilona foydalanish imkonini beradi.

Buyuk Britaniyaning Milliy sog'liqni saqlash va klinik mukammallik instituti tavsiyalarida ham operatsiyadan oldingi tekshiruvlarni jarrohlik amaliyotining murakkabligi va bemorning individual xavf omillariga muvofiq tanlash zarurligi ta'kidlangan.

4. Bemorni ruhiy va psixologik tayyorlash

Jarrohlik amaliyoti bemorda xavotir, qo'rquv, noaniqlik va ruhiy zo'riqishni yuzaga keltirishi mumkin. Bunday holatlar bemorning tibbiyot xodimlari bilan muloqotiga va tayyorgarlik jarayonidagi ishtirokiga ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli bemorni ruhiy tayyorlash operatsiyadan oldingi parvarishning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi.

Hamshira quyidagi vazifalarni bajaradi:

- bemor bilan xushmuomala va hurmat asosida muloqot qilish;
- uning savollari va xavotirlarini tinglash;
- operatsiyaga tayyorgarlik tartibini tushunarli tilda izohlash;
- bemorning shaxsiy hayoti va tibbiy ma'lumotlari maxfiyligini ta'minlash;
- tushunmagan masalalarini shifokor yoki anesteziolog bilan muhokama qilishiga ko'maklashish;
- bemorning rozilik berish jarayonida tegishli ma'lumotlarni tushunishiga yordam berish.

Operatsiyaning mohiyati, kutilayotgan foyda va ehtimoliy xavflar to'g'risidagi klinik tushuntirishlar tegishli vakolatga ega tibbiyot mutaxassislari tomonidan beriladi.

Bemorning ongli roziligi amaldagi qonunchilik va tibbiy muassasa tartiblariga muvofiq rasmiylashtirilishi kerak. Hamshira rozilik hujjatlari bilan bog'liq belgilangan vazifalarni bajaradi va bemorning savollari yuzasidan mas'ul mutaxassisga murojaat qiladi.

5. Operatsiyadan oldingi hamshiralik parvarishi

Jarrohlik hamshirasi operatsiyadan oldingi davrda bemor xavfsizligini ta'minlash va tayyorgarlik jarayonining uzluksizligini saqlashda muhim o'rin tutadi. Hamshiralik parvarishi quyidagi yo'nalishlarni qamrab oladi.

5.1. Bemorni identifikatsiya qilish

Tibbiy muolajalar boshlanishidan oldin bemorning shaxsi muassasada qabul qilingan tartib bo'yicha tekshiriladi. Bemorning ma'lumotlari tibbiy hujjatlar va rejalashtirilgan operatsiya bilan solishtiriladi. Bunda bemorning ismi, familiyasi va boshqa belgilangan identifikatsiya ma'lumotlari tekshirilishi mumkin.

5.2. Tibbiy hujjatlarni tekshirish

Hamshira o'z vakolati doirasida quyidagilarni tekshiradi:

- zarur tibbiy hujjatlarning mavjudligi;
- shifokor ko'rsatmalarining bajarilishi;
- tegishli laborator va instrumental tekshiruv natijalari;
- allergiya haqidagi ma'lumotlar;
- bemorning roziligiga oid hujjatlar;
- operatsiya oldidan bajarilishi belgilangan muolajalar.

Aniqlangan nomuvofiqliklar yoki yetishmayotgan ma'lumotlar mas'ul shifokorga o'z vaqtida yetkaziladi.

5.3. Bemorni jismoniy tayyorlash

Bemorni jismoniy tayyorlash rejalashtirilgan operatsiya va shifokor ko'rsatmalariga muvofiq amalga oshiriladi.

Bunda shaxsiy gigiyena, operatsiya maydonini tayyorlash, zarur bo'lganda bemorning kiyimini almashtirish, qimmatbaho buyumlarini xavfsiz saqlash va tegishli tibbiy vositalarni tayyorlash kabi ishlar bajarilishi mumkin. Operatsiya maydonidagi tuklarni olib tashlash zarur bo'lsa, teri shikastlanishi va infeksiya xavfini kamaytirishga qaratilgan muassasa protokollariga amal qilinadi.

5.4. Dori vositalarini nazorat qilish

Bemor qabul qilayotgan dori vositalari alohida ahamiyatga ega. Ayrim preparatlar, jumladan, antikoagulyantlar, diabetga qarshi dorilar va boshqa dori vositalari operatsiyadan oldingi davrda maxsus boshqaruvni talab qilishi mumkin. Dori vositalarini to'xtatish, dozani o'zgartirish yoki qayta boshlash bo'yicha qaror mas'ul shifokor tomonidan bemorning holati va tegishli klinik tavsiyalar asosida qabul qilinadi.

Hamshira dori vositalarini o'zboshimchalik bilan o'zgartirmasligi, shifokor ko'rsatmalariga rioya qilishi va aniqlangan xavf omillari haqida mas'ul mutaxassisga xabar berishi kerak.

6. Operatsiyadan oldingi ochlik va suyuqlik qabul qilish tartibi

Anesteziya vaqtida oshqozon tarkibining nafas yo'llariga tushishi xavfi mavjudligi sababli operatsiyadan oldin ovqatlanish va suyuqlik qabul qilish tartibi muhim hisoblanadi. Biroq ochlik muddati barcha bemorlar uchun bir xil bo'lmaydi. U anesteziya turi, operatsiya sharoiti, bemorning yoshi, hamroh kasalliklari va aspiratsiya xavfiga qarab belgilanadi. Ayrim rejalashtirilgan operatsiyalarda, tegishli mezonlarga javob beradigan bemorlarga, tiniq suyuqliklarni anesteziyadan ikki soat oldingacha ichishga ruxsat berilishi mumkin. Lekin bu qoida barcha bemorlarga va barcha jarrohlik vaziyatlariga avtomatik ravishda tatbiq etilmaydi. Shuning uchun hamshira:

- bemorga shifokor va anesteziolog belgilagan tartibni tushuntiradi;
- oxirgi marta qachon ovqat va suyuqlik iste'mol qilganini aniqlaydi;
- maxsus cheklovlarga rioya etilishini nazorat qiladi;

-tartib buzilgan bo'lsa, bu haqda anesteziologga xabar beradi. Bemorning ovqatlanish yoki suyuqlik qabul qilish tartibi yuzasidan mustaqil qaror chiqarish hamshiraning vazifasiga kirmaydi.

7. Operatsiyadan oldingi davrda infeksiya profilaktikasi

Jarrohlik sohasi infeksiyalari operatsiyadan keyingi asoratlarning muhim turlaridan biridir. Ular bemorning sog'ayish muddatini uzaytirishi, qo'shimcha davolash choralariga ehtiyoj tug'dirishi va tibbiy xarajatlarni oshirishi mumkin. JSST jarrohlik sohasi infeksiyalarining oldini olish bo'yicha xalqaro tavsiyalarni ishlab chiqqan. Ushbu tavsiyalar operatsiyadan oldingi, operatsiya davridagi va operatsiyadan keyingi profilaktik choralarni qamrab oladi.

Jahon Sog'liqni Saqlash Tashkiloti

Infeksiya profilaktikasining muhim yo'nalishlari quyidagilardan iborat:

- Qo'l gigiyenasiga qat'iy rioya qilish.
- Aseptika va antiseptika qoidalarini bajarish.
- Steril asbob-uskunalardan belgilangan tartibda foydalanish.
- Operatsiya maydonini tegishli protokol asosida tayyorlash.
- Zarur hollarda antibiotik profilaktikasini klinik tavsiyalarga muvofiq amalga oshirish.
- Tibbiy chiqindilarni belgilangan tartibda utilizatsiya qilish.
- Operatsion xonada sanitariya-gigiyena talablariga rioya etish.
- Antibiotik profilaktikasi zarurati, preparatni tanlash va yuborish vaqti operatsiya turi, bemorning holati va amaldagi klinik protokollar asosida belgilanadi.
- Hamshira infeksiya profilaktikasi bo'yicha belgilangan muolajalarni to'g'ri bajarishi, aseptika talablariga rioya qilishi va infeksiya xavfi mavjud bo'lganda mas'ul mutaxassisga xabar berishi kerak.

8. Anesteziologik baholash va xavfni kamaytirish

Operatsiyadan oldingi davrda anesteziologik baholash bemorning anesteziyaga tayyorligini aniqlash va ehtimoliy asoratlarni oldindan baholash uchun zarur.

Baholash jarayonida bemorning anamnezi, yurak-qon tomir va nafas olish tizimlari holati, avvalgi anesteziya tajribasi, allergiyalari va qabul qilayotgan dori vositalari hisobga olinadi. Zaruratga qarab qo'shimcha tekshiruvlar o'tkaziladi hamda anesteziya usuli tanlanadi. Bemorning umumiy jismoniy holatini tasniflashda ASA (American Society of Anesthesiologists) jismoniy holat tasnifidan foydalanish mumkin. Biroq ushbu tasnifning o'zi operatsion xavfni to'liq belgilamaydi; u klinik baholashning boshqa elementlari bilan birgalikda qo'llanadi.

Operatsiyadan oldin aniqlangan ayrim holatlar — masalan, nazorat qilinmagan surunkali kasalliklar, muhim laborator o'zgarishlar yoki faol infeksiyalar — qo'shimcha baholash va davolash choralarini talab qilishi mumkin. Operatsiyani kechiktirish yoki davom ettirish to'g'risidagi qaror klinik vaziyat va shoshilinchlik darajasiga muvofiq mas'ul shifokorlar tomonidan qabul qilinadi.

9. JSSTning jarrohlik xavfsizligi nazorat ro'yxati Jarrohlik xavfsizligini oshirishda JSST tomonidan tavsiya etilgan Surgical Safety Checklist muhim o'rin tutadi. Mazkur nazorat ro'yxati jarrohlik amaliyotining muhim bosqichlarida jamoa a'zolarining birgalikda tekshiruv o'tkazishiga yordam beradi. U uchta asosiy bosqichni qamrab oladi:

-Birinchii bosqich — anesteziya boshlanishidan oldin. Bemorning shaxsi, rejalashtirilgan operatsiya, operatsiya joyi, rozilik hujjatlari, allergiyalar va boshqa muhim xavfsizlik ma'lumotlari tekshiriladi.

-Ikkinchi bosqich — jarrohlik kesmasi boshlanishidan oldin. Operatsion jamoa a'zolari o'zaro tanishadi, bemor va rejalashtirilgan amaliyot haqidagi ma'lumotlarni tasdiqlaydi, muhim xavf omillarini muhokama qiladi.

-Uchinchi bosqich — bemor operatsion xonani tark etishidan oldin. Bajarilgan amaliyot, asboblari va materiallarni hisobga olish, olingan namunalar hamda operatsiyadan keyingi parvarish uchun muhim ma'lumotlar tekshiriladi. JSST ma'lumotlariga ko'ra, ushbu ro'yxatning asosiy maqsadi jamoaviy

hamkorlikni yaxshilash, muhim xavfsizlik choralarini izchil bajarish va oldini olish mumkin bo'lgan xatolarni kamaytirishdir.

Jahon Sog'liqni Saqlash Tashkiloti shu sababli jarrohlik hamshirasi nazorat ro'yxatidagi o'ziga tegishli bandlarni bajarishi va jamoaviy tekshiruvlarda faol ishtirok etishi lozim.

10. Operatsiyadan oldingi tayyorgarlikni takomillashtirish istiqbollari

Zamonaviy tibbiyotda operatsiyadan oldingi tayyorgarlikni takomillashtirish bemorga yo'naltirilgan yondashuv, dalillarga asoslangan tibbiyot va jamoaviy hamkorlik bilan chambarchas bog'liq.

Quyidagi yo'nalishlar muhim hisoblanadi:

-Birinchidan, individual xavfni baholash. Har bir bemorning yoshi, umumiy holati, hamroh kasalliklari va rejalashtirilgan operatsiyaning murakkabligi hisobga olinishi kerak.

-Ikkinchidan, keraksiz tekshiruvlarni kamaytirish. Laborator va instrumental tekshiruvlar klinik ko'rsatmalarga muvofiq tanlanishi zarur.

-Uchinchidan, bemor bilan samarali muloqot. Operatsiya jarayoni, tayyorgarlik talablari va operatsiyadan keyingi parvarish haqida tushunarli ma'lumot berilishi lozim.

-To'rtinchidan, hamshiralarning kasbiy malakasini oshirish. Jarrohlik hamshiralari aseptika va antiseptika, bemorni identifikatsiya qilish, xavfsizlik nazorat ro'yxatlari va shoshilinch vaziyatlarda harakat qilish bo'yicha muntazam tayyorgarlikdan o'tishi kerak.

-Beshinchidan, tibbiy hujjatlarni takomillashtirish. Elektron hujjatlashtirish, standartlashtirilgan nazorat ro'yxatlari va jamoa ichidagi aniq axborot almashinuvi ma'lumotlarning yo'qolishi yoki noto'g'ri talqin qilinishi xavfini kamaytirishi mumkin.

-Oltinchidan, operatsiyaga kompleks tayyorgarlik. Rejalashtirilgan katta va murakkab operatsiyalarda bemorning ovqatlanish holatini baholash, jismoniy faolligini imkon qadar saqlash va surunkali kasalliklarini boshqarish muhimdir.

Operatsiyadan oldingi davr jarrohlik amaliyotining yakuniy natijalariga ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan muhim klinik bosqich hisoblanadi. Ushbu davrda bemorning umumiy holatini to'g'ri baholash, hamroh kasalliklarni aniqlash, anesteziologik xavflarni hisobga olish va infeksiyon asoratlar profilaktikasini amalga oshirish zarur.

Xalqaro tavsillar tahlili shuni ko'rsatadiki, operatsiyadan oldingi tayyorgarlikning samaradorligi faqat tekshiruvlar soni bilan belgilanmaydi. Bunda tekshiruvlarning klinik asoslanganligi, olingan natijalarning to'g'ri talqin qilinishi va ular asosida tegishli choralar ko'rilishi muhimdir. Hamshiralik parvarishining sifati ham bemor xavfsizligiga bevosita aloqador. Bemorni to'g'ri identifikatsiya qilish, allergiya va dori vositalari haqidagi ma'lumotlarni aniqlash, hujjatlarni tekshirish va jamoa bilan samarali muloqot qilish xatolarni kamaytirishga yordam beradi. Shu bilan birga, mazkur maqola xalqaro klinik tavsillar va ilmiy manbalar tahliliga asoslangan bo'lib, unda muallif tomonidan mustaqil klinik tadqiqot o'tkazilmagan. Shuning uchun keltirilgan fikrlar yangi klinik tajriba natijalari emas, balki mavjud tavsiyalarning umumlashtirilgan tahlili sifatida talqin qilinishi lozim.

XULOSA

Operatsiyadan oldingi davr bemorni jarrohlik amaliyotiga tayyorlash, klinik xavflarni aniqlash va bemor xavfsizligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu davrda olib boriladigan tadbirlar bemorning individual holatiga moslashtirilishi va dalillarga asoslangan klinik tavsiyalarga muvofiq tashkil etilishi kerak. Bemorning anamnezini yig'ish, fizik tekshiruv o'tkazish, zarur laborator va instrumental tekshiruvlarni belgilash, anesteziologik baholash hamda ruhiy qo'llab-quvvatlash tayyorgarlikning asosiy tarkibiy qismlaridir.

Jarrohlik hamshirasi bemorni identifikatsiya qilish, tibbiy hujjatlarni tekshirish, aseptika va antiseptika qoidalariga rioya etish, shifokor ko'rsatmalarini bajarish va operatsion jamoa bilan hamkorlik qilish orqali bemor xavfsizligini ta'minlashga katta hissa qo'shadi. JSSTning jarrohlik xavfsizligi nazorat ro'yxatidan foydalanish, klinik jihatdan asoslangan tekshiruvlarni tanlash va bemor bilan

samarali muloqot qilish operatsiyadan oldingi tayyorgarlikni takomillashtirishning muhim yo'nalishlaridir. Umuman olganda, operatsiyadan oldingi davrni tizimli va individual yondashuv asosida tashkil etish jarrohlik yordami sifatini oshirish, oldini olish mumkin bo'lgan xatolarni kamaytirish va bemor xavfsizligini mustahkamlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

I. Asosiy adabiyotlar

-Petrov S.V. Umumiy jarrohlik. — Moskva: GEOTAR-Media, 2014.

-Savelyev V.S., Kiriyenko A.I. Jarrohlik kasalliklari. — Moskva:

GEOTAR-Media.

-Shalimov A.A., Saenko V.F. Jarrohlik va shoshilinch abdominal jarrohlik asoslari.

-Ergashev U.Y. Umumiy jarrohlik. — Toshkent.

-Ostrovskiy V.K. Umumiy jarrohlik va jarrohlik kasalliklari. — Tibbiyot oliy ta'lim muassasalari uchun o'quv adabiyoti.

II. Xalqaro ilmiy adabiyotlar va qo'llanmalar

-National Institute for Health and Care Excellence (NICE). Routine Preoperative Tests for Elective Surgery. NICE Guideline NG45. — London, 2016.

nice.org.uk

-National Institute for Health and Care Excellence (NICE). Perioperative Care in Adults. NICE Guideline NG180. — London, 2020.

-ncbi.nlm.nih.gov

-World Health Organization (WHO). WHO Guidelines for Safe Surgery 2009: Safe Surgery Saves Lives. — Geneva: World Health Organization, 2009.

-World Health Organization (WHO). WHO Surgical Safety Checklist and Implementation Manual. — Geneva: World Health Organization.

-National Clinical Guideline Centre. Preoperative Tests (Update): Routine Preoperative Tests for Elective Surgery. — London: NICE, 2016.

ncbi.nlm.nih.gov

III. Elektron manbalar

- National Institute for Health and Care Excellence (NICE) rasmiy sayti. — NICE klinik tavsiyalari
- Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti (WHO) rasmiy sayti. — WHO rasmiy sayti
- National Library of Medicine (PubMed). — PubMed ilmiy maqolalar bazasi
- National Center for Biotechnology Information (NCBI Bookshelf). — NCBI Bookshelf tibbiy adabiyotlar bazasi